

HUSZTI PÉTER:

(DÉL-AMERIKAI PILLANATOK 1973)

„Magyarország messzire van?!“

— Ne haragudj, hogy ilyen korán hírlak, sajnos elég rossz hírem van számotokra. Márciusban egy időre le kell állnunk a forgatással, mert Amerikába utazom.

— Nem, nem viccelek!

— Ágay Karolával és Szendrey-Karper Lászlóval Dél-Amerikába repülünk!

Borotválkozás közben én lepődtem meg legjobban ezen a kurta-furcsa telefonbeszélgetésen. Dél-Amerikába repülünk! Te jósgos isten! Mint egy utazó nagykövet, mintha minden nap Dél-Amerikába repülnék. Mintha ez is olyan lenne, mint Székesfehérvárott, vagy Tatabányán játszani vagy akár Prágába, Bécsbe, Moszkvába, Párizsba látogatni. Mintha csak ide, a szomszédba mennénk.

Még csak a térképen...

Összekapkodtam magam, még van öt percem, még a próbáról nem kések el, ha

a gimnáziumi térképemen megnézem én magamnak azt a Dél-Amerikát. Igaz, hogy rengetegszer átböngésztem ezt az atlaszt, igaz hogy annak idején unalomig ismételtgettük: „Dél-Amerika természeti és gazdasági földrajza” — Korács tanár úr, a drága „Macska” hányszor kopogtatta ezt mutogató pálcájával a katedrán, a tintapacnis padokon és a rongyosra böködött világtérképen.

De azért ez a Dél-Amerika, ez mégiscsak más, ezt látjuk majd, ide elutazunk, most más szemmel kell megvizsgální. Egy óriási fekete fíletóllal gyorsan be is karikáztam az úticélt: Brazília, Chile, Uruguay, Argentína; aztán mindent szertesszét hagvra az íróasztalon, elváltattam.

A színházban a próbaszünetben a kollégák, rendezők, műszakiak, barátok lelkesedtek. Dél-Amerikába? Örület! Te, azért mégiscsak óriási dolog ez! Petőfi 150. születésnapját lakóhelyre, állampolgárságra való tekintet nélkül együtt ünneplik magyarok, Európában és Amerikában

és Ausztráliában. Ez nagyszerű! Le a kalappal az Emlékbizottság és a Világ-szövetség előtt.

— Aztán vigyázzatok ám magatokra!

— És anakonda kigyó nélkül haza ne gyere!

Késő éjszaka tudtam csak leülni újra a térkép elé. És bármilyen pofon egyszerűnek és ostobának tűnik is, most belesremegtem ebbe az utazásba.

A fekete fíletóll miatt!

Tollhídon...

Mert ahogy reggel ledobtam, a sora játéka folytán körülbelül Európa közepét kötötte össze a dél-amerikai pampákkal. És a toll kicsi hegyébe „belefért” Hollandia és Belgium és Franciaország és még az olasz ciszma is, de az egész óriási földrészeket összekötő toll nem ért el a Csendes-óceánig, ahová pedig nekünk, ha nem is ezen a békés „tollhídon”, de majd egy féljese napig tartó repülőúton el kell jutnunk.

Óriási útra készültünk. Mit meséljek hát az izgatót tervezgetésről, mit meséljek az éjszakába nyúló telefonokról Laciékkel, a vitákról: hogy mit vegyünk

Szendrey-Karper László és Ágay Karola (a háttérben Huszti Péter) a Buenos Aires-i Petőfi-esten

Rio de Janeiróban vagyunk, a fények, a Cukorsüveg, a szépség, a morrói kosznegyed, az óceán, Pelé és a gránitsziklákra épült templomok városában

még a műsorba, esetleg mi maradjon ki és hogy legyen a sorrend és hogy *Petőfi Sándor* neve mellé olyanok kerültek, mint *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* és *Ady* és *József Attila* és hegyi forrásokhoz hasonló virág-enekek és *Vörösmarty* és a gitár olyan géniusza; mint *Villa Lobos*. És hogy meséljek a várakozó szemekről, a kézfogásokról a repülőtéren, mikor nekiindultunk Dél-Amerikának, ahol huszonegynéhány éve nem járt hivatalos magyar művészcsoporthoz és ahol huszonegynéhány éve várják a magyar szót, a magyar verset és zenét. Várakozással indultunk és félelemmel. Csak az biztatott, lelkesített, hogy olyan vámmentes és semmiféle valutával nem mérhető ajándékot viszünk, amit azt hiszem, ezeken a hatalmas, mindennel berendezett és mindent tudó óceán-átrepülőkön még talán nem vittek soha.

Magyarország messzire van?

Santiago de Chile. A művészpár a színpadon

Rió-i napfelkelte

Most, hogy ezt a zsúfolt, fárasztó és szédítő utat megjártuk, úgy érzem, *Mikes Kelemen* sokat idézett mondata igazából csak mint földrajzi távolság érvényes. Mert az ugyan valóban hihetetlen és álomszerű, hogy a budapesti és zürichi fagyos, szeles hófelhők után váratlanul szinte giccses rió-i napfelkeltére virradjunk; hogy a cuccokat, télikabátokat ledobálva copacabanai szállodánktól tíz lépésre bevessük magunkat az Atlanti-óceán elmesélhetetlen habjaiba, hogy még aznap este felkapaszkodjunk a felhők fölé bújó monumentális Jézus-szoborhoz, hogy csak filmekben látott, hajószerű Chevroletekkel suhanjunk karcsú pálmaligetekben, hogy az első szívszorító előadás után boldog-fáradtan végigszédelegjünk az *Avenida Rio Brancón*: a karnevál, az „*Orfeo Negro*” titkokkal teli sugárútján! — szóval hihetetlen: *Rio de Janeiróban vagyunk, a fények, a Cukorsüveg, a szépség, a morrói kosznegyed, az óceán, Pelé és a gránitsziklákra épült templomok városában.*

S még akkor is csak földrajzi értelemben hiteles a cím, ha elmondom, hogy sok egzotikus furesa-

Husztai Péter a hangverseny utáni fogadáson

Két kép a montevideói ünnepi estről. Fent a tábla két oldalán Szendrey-Karper László, Ágay Karola és Huszti Péter az előcsarnokban. Lent: Fogadás az uruguay-i fővárosban rendezett Petőfi-est után a magyar szervezetek vezetőivel, középen Dömény László magyar ügyvivő

„Magyarország messzire van?!“

ságot láttunk és éltünk át, hogy átsuhantunk a Cordillerák fölött, hogy Chile kopár-sivár hegyei között igazi gaucsókat is láttunk és elámulunk Valparaiso nyüzsgő kikötőjén és a tarka, zslvajgó bazárnegyedben vásároltunk ponchót és széles karimájú kalapot és húsvét-szigeti vigyorgó, büles, kis totem-emberkéket és izgatottan kapkodtuk ki egymás kezéből az újságokat Montevideo belvárosában, hogy a tüntetés nem teszi-e tönkre az előadásunkat és az arany-fehér csillogó Punta del Este-ben a perzselő trópusi nap elől bemenekültünk az erdőbe, ahol ezerszínű papagájok cikáztak, cserregtek és veszekedtek velünk és ettünk

pókot, rákot, papagájt, ropogós kecskebelet, polipot, lepényhalat és ittunk kókuszvizet és kókusztejet, tüzes spanyol bort, cukornádlevet és nádpálinkát és ücsörögtünk Buenos Aires „Ceruza” terén és szembáztunk a kikötői vidámság-negyedben: a Bokában.

Barátok között

De mindez a hihetetlen csoda végül is csak esoda marad és lenyűgöző látvány az estékhez képest, amelyeken elfeledkeztünk az utazásról, repülőről, fullasztó melegről, fáradtságról, gondokról és tervekről és szereplők és közönség együtt idéztük Petőfi emlé-

két és emlékeztünk Bartókra és Kodályra és mindazokra, akik továbbvitték a tüzet, emlékeztünk együtt, akiknek a költészet és a zene mindig és mindenhol ünnepet és békét jelent.

Azt hiszem, az előadások egyszerűsége és megismételhetetlensége adott nagyszerű hangulatot nekünk és barátainknak is, hadd nevezem barátoknak a követségeket, akik sok munkájuk mellett előkészítették, megszervezték és lebonyolították az útunkat, de hadd nevezem barátoknak az ottéló hazánkfiait is, akikkel együtt játszottuk végig a koncerteket. Aztán vártak a bejáratnál. De vártuk mi is ezt a személyes találkozást. Ritkán adódik nekünk, hogy előadás után közönségünkkel leülhessünk egy meghitt otthonban, mint Sao Paolóban, vagy az egyetem aulájában Santiagóban, a montevideói követségen, vagy mint az estélyi ruhás csillogó-villogó kertli ünnepélyen Rióban, vagy Buenos Airesben a sütés-főzés, készülődéstől pezsgő „Valentin Alsínai Magyar Dal-kör”-ben — ahol kalácsol és bort kaptunk és ahonnan a tagok aláírásával díszített oklevelet is hoztunk haza. Szóval ritkán adódik meg hogy leülhessünk és beszélgethessünk, mintha sok mindent tudnánk már egymásról, mintha csak folytatnánk egy megkezdett beszélgetést.

És ahány friss, új barát, annyiféle kérdés. És ahányféle kérdés, annyi fajta ember. Gyanakvó harminc év után is, érdeklődő, hitetlenkedő, támogató, szerény, nagyképű, dúsgazdag, kopott ruhába járó, sokszor Pesten járt mindent tudó, számunkra mindegyik izgalmas, érdekes volt, figyelni kellett, komolyan kérdeztek, tudni akartak mindent, igyekeztünk jól válaszolni és igazat. Mert mi is nyíltságot kaptunk és őszinteséget, még azoktól is, akiknek talán nem úgy sikerült az életük, ahogy elképzelték. Azoktól is, akiknek teljesen hazug képük van a világról, de még attól a nyugállományú császári-királyi és még tudj'isten miféle rangú, hánnyféle kitüntetésű bácsitól is, aki azt hajtogatta, hogy Magyarország állóvíz, a világ rohan előre, ez a kis ország meg toporog, vacakol, ott nem épül, nem változik semmi. Csak az van, ami harminc-negyven éve volt.

Kár is ezen vitatkozni! Nem is akartam vitatkozni, hiszen nem is tudtam volna felsorolni a rengeteg újat, meg aztán éreztem, ha saját szemével látná, ha or-

ra esne benne, akkor sem hinné el. Így aztán csak ennyit mondtam:

— *Tetszik tudni mi nem volt például egészen biztosan harminc évvel ezelőtt Budapesten?*

— *Micsoda?* — kérdezte szigorúan a császári-királyi.

— *Hát például én!*

Ének és gitár

Ezen aztán sunyítva neveltünk, persze vigyázva, nehogy a pokróc-bácsit még jobban felbőszítsük. Ő megtörölte piros fejét, gyöngyöző homlokát, katonás mozdulattal még szorosabbra húzta amúgy is ijesztően fullasztó nyakendőjét, aztán ennyit morgott:

— *Hagyjuk ezt! Ez politika! Ehhez te nem értesz. Te csak a „Cserebogár, sár-ga cserebogár”-hoz értesz!*

Hát így! Sajnos nem tudok elfogultság nélkül mesélni ezekről a beszélgetésekről, a koncertekről, Karola költészzel teli, mindent kifejező hangjáról, Laci világot járt és világot hódító gitárjáról. De bár lefényképezhettem volna minden pillanatot. Bár lefilmeztem volna a nézőtérren ülőket, a boldog széles nevetésüket, a megindultságot ahogy sirtak, ahogy a verssorok és dallamok hatására kerestek, kutattak az emlékezetükben régi pesti utcákat, házakat, régi barátokat és szerelmeket, ahogy velünk együtt mormolták a verseket, dúdolták a dalt... Bár hazahozhattam volna a szavakat és félszavakat, a levegőben maradt mozdulatokat, a hüppögéssel kísért motyogásukat, amelyekkel megköszönték, hogy eljöttünk és kérték, hogy jöjjünk máskor is és ha lehet majd szeretnék még hallani azt a verset és azt a dalt is.

Nincs is olyan messze...

Bár megmutathatnám ezt mindenkinek!

— *Eljövünk* — mondtuk, mert ott ez természetes volt, persze hogy eljövünk. Talán mi is és mások is.

S most egyre jobban úgy érzem, hogy Magyarország nincs is olyan messze. Sehonnán! Ha szép szándékkal megyünk, ha nagyon várnak minket, nincs messze.

Azt hiszem nekem az a fekete filettoll-híd nagyon fontosat jelentett. Azt üzentem, hogy sok dolgunk van még. Sok örömet és ünnepet és boldogságot kell vinni a váróknak itthon és szerte a világon.

Megeri!

